

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Chat...άροντας λογοτεχνικά και διαδικτυακά»

Συγγραφή: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΚΟΥΦΑΣ

Εφαρμογή: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΚΟΥΦΑΣ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Chat...άροντας λογοτεχνικά και διαδικτυακά

Εφαρμογή σεναρίου

Κωνσταντίνος Γκούφας

Δημιουργία σεναρίου

Κωνσταντίνος Γκούφας

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

Τάξη

Α΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

2^ο Πρότυπο Πειραματικό Λύκειο Αθηνών

Χρονολογία

Από 10-12-2013 έως 28-01-2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

2^η ενότητα: «Προφορικός και Γραπτός Λόγος: 1. Επισημαίνω τα στοιχεία της ομιλίας»

2^η ενότητα: «Διάλογος»

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

I. Φιλολογικής ζώνης

Νεοελληνική Γλώσσα

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Χρονική διάρκεια

11 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής

II. Εικονικός χώρος: [Facebook](#), Wiki τάξης, [Ιστορίες Μπονζάι](#)

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου στάθηκε χρήσιμη η προηγούμενη εμπειρία σε ομαδοσυνεργατικές μορφές δράσης και η εξοικείωση με λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης. Χρήσιμη και αξιοποιήσιμη φάνηκε και η εμπειρία των μαθητών στην επεξεργασία πολυτροπικών κειμένων, η εξοικείωσή τους με το διαδικτυακό διάλογο μέσω του [Facebook](#) και της [Wiki](#) πλατφόρμας της τάξης στην οποία αναρτήθηκαν οι εργασίες τους. Τέλος, το αρχικό σενάριο άφηνε στη διακριτική ευχέρεια του καθηγητή την επιλογή τόσο των τηλεοπτικών αποσπασμάτων όσο και των λογοτεχνικών διαλογικών κειμένων, προκειμένου αυτά να είναι αντίστοιχα του επιπέδου των μαθητών του τμήματος. Το υλικό αυτό δίνεται στο μέρος Ε.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Κωνσταντίνος Γκούφας, Chat...άροντας λογοτεχνικά και διαδικτυακά, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Λυκείου, 2013.

Το σενάριο αντλεί

Το συγκεκριμένο σενάριο άντλησε στοιχεία ως προς τις γνώσεις για τη γλώσσα, τους γραμματισμούς και το φύλλο εργασίας για τη δημιουργία παρουσίασης από το

σενάριο: Δημήτρης Κουτσογιάννης, Περιγραφή και μικρή αγγελία: Η μικρή αγγελία ως κειμενικό είδος και η περιγραφή ως μέρος της μικρής αγγελίας, Νεοελληνική Γλώσσα Α΄ Λυκείου, 2012.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το συγκεκριμένο σενάριο βασίζεται στην οργανική συνδρομή στην παιδευτική διαδικασία των Τ.Π.Ε σχετικά με τη διερεύνηση και την αποκωδικοποίηση των χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου του διαλόγου. Οι μαθητές σε ομάδες ενεπλάκησαν σε μια απαιτητική διερεύνηση, αποκωδικοποίηση, καταγραφή και παρουσίαση του κειμενικού τύπου του διαλόγου σε ποικίλες πτυχές του (τηλεοπτικός, λογοτεχνικός, διαδικτυακός). Η θεωρία του βιβλίου δε δόθηκε στους μαθητές αλλά επιδιώχθηκε να κατακτηθεί μέσα από τη διερεύνηση του διαλόγου σε έντυπα και ηλεκτρονικά μέσα. Προσεγγίζεται, έτσι, ο κριτικός και ο ψηφιακός γραμματισμός από τη στιγμή που οι μαθητές ήρθαν σε επαφή και συνέκριναν παραδοσιακές και νέες μορφές κειμενικότητας με προφανείς συνέπειες για τις εγγράμματα ταυτότητές τους. Εστίασαν και ερμήνευσαν τον ρόλο της στίξης, του ευθύ και του πλάγιου λόγου και της συλλειτουργίας κειμένου, εικόνας και βίντεο (συλλογή αυθεντικού γλωσσικού υλικού από τους διαλόγους τους στο Facebook). Τα αποτελέσματα της διερεύνησής τους παρουσιάστηκαν με λογισμικό παρουσίασης στον διαδραστικό πίνακα στην ολομέλεια και στο τέλος συνέταξαν, με αφορμή μία εικόνα της αρεσκείας τους, έναν διάλογο σε τρεις εκδοχές (αφηγηματικό, θεατρικό, διαδικτυακό), τον οποίο μαζί με τα υπόλοιπα πορίσματα της διερεύνησής τους ανάρτησαν στο [Wiki](#) της τάξης για σχολιασμό και ανατροφοδότηση από την ολομέλεια και τον καθηγητή. Επιχειρήθηκε να καλλιεργηθούν δεξιότητες ανάγνωσης, πρόσληψης προφορικού λόγου, παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Οι συγκεκριμένες διδακτικές παρεμβάσεις αποσκοπούσαν στο να αντισταθμιστεί η μονόπλευρη βαρύτητα, κυρίως στην ανάγνωση και στη γραφή, που δίνεται στο σημερινό σχολείο.

Η τελική δραστηριότητα που προβλέπονταν στο αρχικό σενάριο και αφορούσε την καταγραφή σημειώσεων σε συνεδρία μέσω Skype με μία θεατρολόγο, τη δραματοποίηση και τη βιντεοσκόπηση από την κάθε ομάδα του λογοτεχνικού διαλόγου που δημιούργησαν, προκειμένου να ετεροαξιολογηθούν και να αυτοαξιολογηθούν στο αν πέτυχαν να αποδώσουν στην πράξη τον επιτονισμό, τα παραγωγιστικά-εξωγωγιστικά στοιχεία και τις σκηνοθετικές οδηγίες από την έντυπη στην αναπαραστατική μορφή, δεν εφαρμόστηκε λόγω αντικειμενικών δυσκολιών (έλλειψη και πίεση χρόνου για να καλυφθεί η ύλη λόγω και Τράπεζας Θεμάτων και χαμένων διδακτικών ωρών).

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Οι Τ.Π.Ε αξιοποιούνται στο πλαίσιο των ολιστικών/επικοινωνιακών αντιλήψεων για τη διδασκαλία της γλώσσας, προκειμένου οι μαθητές να προσεγγίσουν την κοινωνική και γλωσσική πραγματικότητα από μια κριτική και αναστοχαστική πλευρά. Οι δραστηριότητες του συγκεκριμένου σεναρίου αξιοποίησαν εργαλεία του Δεύτερου Ιστού ([Wiki](#), [Blog](#), [Facebook](#)). Με αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκαν αυθεντικές περιστάσεις επικοινωνίας και συλλογής αυθεντικού γλωσσικού υλικού που μπόρεσε να αξιοποιηθεί στην πρόσληψη, παραγωγή και δημοσίευση λόγου (Κουτσογιάννης 2012). Κατά συνέπεια υπηρέτησαν την παιδευτική διαδικασία τόσο ως παιδαγωγικά μέσα όσο και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού προωθώντας τόσο την ατομική μάθηση όσο και την κοινωνική, δεδομένου ότι τα παιδιά είχαν τη δυνατότητα της αυτοέκφρασης μέσω της συγγραφής κειμένων που δημοσιεύτηκαν, ενώ ταυτόχρονα μπόρεσαν να σχολιάσουν τα κείμενα άλλων παιδιών, προσφέροντας με αυτόν τον τρόπο ανατροφοδότηση στον γραπτό λόγο τους. Μέσω της διαδικασίας αυτής καλλιεργήθηκαν και αναπτύχθηκαν όχι μόνο οι γνωστικές, αλλά και οι μεταγνωστικές δεξιότητες των μαθητών (Huffaker 2005).

Παράλληλα, αξιοποιήθηκαν λογισμικά επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, προκειμένου οι μαθητές όχι τόσο να εξοικειωθούν με τα γνωρίσματα της νέας κειμενικής πραγματικότητας (πολυτροπικότητα), αφού τα περισσότερα παιδιά είναι γνώστες αυτής, αλλά να αντιληφθούν ότι μπορεί να αποτελέσει οργανικό κομμάτι της δουλειάς τους και στη σχολική πραγματικότητα. Οι παρουσιάσεις ενώπιον ακροατηρίου, τα πολυμεσικά κείμενα, οι ιστοσελίδες αποτέλεσαν τα ενδεικτικά νέα (πολυτροπικά) είδη λόγου με ευρύτατη κοινωνική διάδοση, γι' αυτό και δεν μπορούν να λείπουν από τις σύγχρονες διδακτικές προτάσεις για τη γλωσσική εκπαίδευση.

Τα προαναφερόμενα στοιχεία τροποποίησαν άρδην τις παραδοσιακές νόρμες διδασκαλίας, αφού η τάξη «αποστεγανοποιείται» και «μεταφέρεται» σε πιο ανοιχτά περιβάλλοντα που νοηματοδοτούν τις εγγράμματες ταυτότητες των μαθητών μέσω των προσωπικών τους αναπαραστάσεων και ερμηνειών για τα κείμενα. Η συγκρότηση αυτής της διαφορετικής ταυτότητας των μαθητών προϋπέθεσε και μια διαφορετική ταυτότητα των διδασκόντων. Έτσι, ο δάσκαλος έδρασε ενθαρρυντικά, διευκολυντικά και διευκρινιστικά στο έργο των ομάδων με στοχευμένες προσεγγίσεις και τεχνικές για να ευδοκιμήσει και, κυρίως, να πείσει τους μαθητές ότι δοκίμασαν και πέτυχαν κάτι διαφορετικό από τα συνηθισμένα.

Οι μαθητές, επίσης, ασκήθηκαν σε ένα κλασικό και σταθερό κειμενικό πρότυπο, όπως αυτό του λογοτεχνικού διαλόγου, αλλά εστίασαν και στη διαφοροποίηση που συντελείται, όταν ο διάλογος περνάει στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, παύει να υπακούει σε σταθερές νόρμες και ποικίλει ανάλογα με την επικοινωνιακή περίσταση και την εκάστοτε κοινωνική πρακτική. Η κριτική υιοθέτηση της εν λόγω προσέγγισης επιβάλλεται από την κειμενική πραγματικότητα της σύγχρονης εποχής, χαρακτηριστικό της οποίας είναι η αποσταθεροποίηση των κειμενικών ειδών και η υβριδοποίησή τους (Κουτσογιάννης 2010).

Τέλος, θεωρείται πλέον ευνόητη και ουσιαστική η προϋπόθεση της ομαδοσυνεργατικής και διερευνητικής μεθόδου διδασκαλίας. Η οργάνωση των

ομάδων είναι καλύτερο να αφήνεται στους ίδιους τους μαθητές, εκτός αν υπάρχουν άλλοι λόγοι που υποδεικνύουν μια διαφορετική κατανομή με πρωτοβουλία του διδάσκοντα.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές:

- αντιλαμβάνονται τον πολυδιάστατο ρόλο του διαλόγου στην καθημερινή τους ζωή, σχολική και μη, και εξοικειώνονται με βασικά του χαρακτηριστικά.
- συνειδητοποιούν ότι καθημερινά γίνονται οι ίδιοι συμπαραγωγοί διαλόγου σε ποικίλες περιστάσεις και προβληματίζονται κατά πόσο και με ποιον τρόπο κάνουν χρήση των βασικών χαρακτηριστικών του διαλόγου προκειμένου αυτός να είναι επιτυχημένος.
- αναγνωρίζουν την «αδιόλεκτό» τους και μέσα από τη δραματοποίηση μαθαίνουν να εκφράζονται σωματικά και λεκτικά, καλλιεργώντας τη φαντασία τους και ανακαλύπτοντας τις δεξιότητές τους.
- μαθαίνουν να συνεργάζονται για έναν κοινό σκοπό, να προτείνουν, να επιχειρηματολογούν και να προσαρμόζονται στις εκάστοτε επικοινωνιακές περιστάσεις.
- υποψιάζονται για την ύπαρξη γνήσιου ή προσχηματικού διαλόγου στην πολιτική, κοινωνική και διεθνή σκηνή.
- παρουσιάζουν και στηρίζουν προφορικά και αφαιρετικά τα παραγόμενα κείμενά τους.
- σχολιάζουν, σχολιάζονται και ανατροφοδοτούνται και ηλεκτρονικά μέσω του Wiki της τάξης.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές ανέλαβαν να αποκωδικοποιήσουν τα χαρακτηριστικά του κειμενικού είδους του διαλόγου οργανώνοντας στη συνέχεια τις δικές τους παρουσιάσεις και τα δικά τους κείμενα.

Επιδιώχθηκε λοιπόν από τους μαθητές:

- η κατάκτηση των βασικών χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου του διαλόγου σε ποικίλες εκδοχές του (λογοτεχνικού, διαδικτυακού, τηλεοπτικού). Πιο συγκεκριμένα, στόχος ήταν οι μαθητές να αντιληφθούν τους «χρυσούς κανόνες» ενός διαλόγου και τη σχέση του με το σώμα, τον χώρο και τον χρόνο.
- να κατανοήσουν τα είδη και τις περιστάσεις στις οποίες πραγματώνεται ένας διάλογος. Αναλυτικότερα, στόχος είναι να αντιληφθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του λογοτεχνικού διαλόγου, αναφορικά με τη χρήση ευθύ και πλαγίου λόγου, σκηνοθετικών οδηγιών και σημείων στίξης, και τον τρόπο που αυτός διαφοροποιείται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (πολυτροπικό κείμενο, χρήση βίντεο, εικόνας, emoticons) .
- να μετασχηματίσουν τις συγγραφικές και γλωσσικές τους επιλογές σε προσχεδιασμένο προφορικό λόγο.
- να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να παρουσιάζεται και να στηρίζεται μια παρουσίαση μπροστά σε ακροατήριο και τις διαφοροποιήσεις που συντελούνται με το πέρασμα από τον γραπτό στον προφορικό λόγο.
- να εκθέσουν δημόσια τις εργασίες και τα σχόλιά τους στο Wiki της τάξης.
- να διασκευάζουν ένα αφηγηματικό σε θεατρικό κείμενο και το αντίθετο.

Γραμματισμοί

Οι Τ.Π.Ε χρησιμοποιήθηκαν τόσο ως παιδαγωγικά μέσα όσο και ως μέσα πρακτικής γραμματισμού. Πιο συγκεκριμένα:

Γλωσσικός-Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές εξασκήθηκαν στην αποκωδικοποίηση και παραγωγή του λογοτεχνικού διαλόγου με έμφαση στον ρόλο των λεξικογραμματικών επιλογών (στίξη, εναλλαγή ευθύ-πλάγιου λόγου, παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία) στη συγκρότηση του συγκεκριμένου κειμενικού τύπου.

Νέοι γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε να ασκηθούν οι μαθητές:

- στην παρουσίαση των παραγόμενων τους με την αξιοποίηση των νέων μέσων πρακτικής γραμματισμού (λογισμικό παρουσίασης). Με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού εξοικειώνονται με την παραγωγή ηλεκτρονικού κειμένου αφαιρετικού και πολυτροπικού, το οποίο υποστηρίζεται και συμπληρώνεται προφορικά (Κουτσογιάννης 2012)·
- στη συμπαραγωγή λόγου μέσω του επεξεργαστή κειμένου και την εκμετάλλευση όλων εκείνων των πλεονεκτημάτων που παρέχει η ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου·
- στην κατανόηση και παραγωγή πολυτροπικών κειμένων με την αποκωδικοποίηση των μηνυμάτων που προέρχονται από εικόνες και βίντεο (οπτικός γραμματισμός) και τον συνδυασμό εικόνας και κειμένου (πολυτροπικός γραμματισμός).

Κριτικός Γραμματισμός

Σε ένα βαθμό υπηρετήθηκε ο κριτικός γραμματισμός με βάση τον τρόπο με τον οποίο η συλλειτουργία διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων (κείμενο, εικόνα, βίντεο, emoticons) οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου του διαλόγου από την παραδοσιακή (λογοτεχνικός) στη σύγχρονη εκδοχή του (διαδικτυακός).

Διδακτικές πρακτικές

Οι μαθητές επιδιώχθηκε μέσα από τις διδακτικές πρακτικές που περιγράφονται στο κεφάλαιο [E](#):

- να οικοδομήσουν τη γνώση μέσω της διερευνητικής μάθησης διαδραματίζοντας ενεργό ρόλο στη διαδικασία.
- να αναπτύξουν μέσα από τις σχεδιασμένες ομαδοσυνεργατικές πρακτικές την έννοια του κοινού στόχου.
- να αποκτήσουν δεξιότητες αναζήτησης και επιλογής της κατάλληλης κάθε φορά πληροφορίας.
- να δημιουργήσουν κείμενο βασισμένο στις αρχές της επικοινωνιακής προσέγγισης.
- να επιλέγουν την κατάλληλη γλώσσα, ύφος και επίπεδο λόγου ανάλογα με το είδος και τον επιδιωκόμενο σκοπό του παραγόμενου κειμένου.
- να εξοικειωθούν με τις δυνατότητες της δυναμικής γραφής που προσφέρουν τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου στη διαδικασία παραγωγής λόγου.
- να ασκηθούν στη συνεργατική παραγωγή λόγου μέσα από τα εργαλεία του Web 2.0 και να το συγκρίνουν με προηγούμενες πρακτικές τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία αποτέλεσε το σχετικό κεφάλαιο για τον Διάλογο στο σχολικό εγχειρίδιο (Εκφραση-Έκθεση, Α΄ τεύχος, σ. 110-119). Επιπλέον, αφορμή αποτέλεσε η συχνότατη επίκληση, από πολλές πλευρές, του διαλόγου για την επίλυση πολλών ζητημάτων που αφορούν την κοινωνικοπολιτική και διεθνή πραγματικότητα. Οι μαθητές αυτής της ηλικίας δεν είναι εύκολο να κατανοήσουν τις διαφορές ανάμεσα στον προσχηματικό και τον γνήσιο διάλογο και να αποκωδικοποιήσουν όλους τους τρόπους με τους οποίους προβάλλεται και χρησιμοποιείται. Είναι χρήσιμο, λοιπόν, να αντιληφθούν, ότι ο διάλογος αποτελεί βασικό συστατικό στοιχείο μιας γνήσιας –και όχι ψευδεπίγραφης– δημοκρατικής τάξης πραγμάτων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Σύμφωνα με αυτά που ισχύουν στο [Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών](#) (2011-2012) για την Έκφραση-Έκθεση Α΄ Λυκείου σε γλωσσικό και αξιακό επίπεδο επιδιώκονται τα ακόλουθα:

- η κειμενική ποικιλότητα ως χαρακτηριστικό των γλωσσών σε άμεση συνάρτηση με την ποικιλότητα και τη δυναμική των κοινωνικών πρακτικών και των κοινοτήτων, όπου ανήκουν και κατανοούνται τα κείμενα·
- η απόκτηση δεξιοτήτων ψηφιακού γραμματισμού, απαραίτητων για τη χρήση τους ως εκπαιδευτικών μέσων και μέσων προσωπικής έκφρασης και επικοινωνίας·
- ο δημοκρατικός χειρισμός του λόγου με σεβασμό προς τις απόψεις των άλλων·
- να εκτιμήσουν οι μαθητές την αξία του διαλόγου και να ασκηθούν στο είδος αυτό του λόγου (βασικού στοιχείου του δημοκρατικού πολιτεύματος), καθώς και στην κριτική αντιμετώπιση των διαφόρων απόψεων·
- να επισημάνουν τις προϋποθέσεις για έναν επιτυχημένο διάλογο, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στις απαιτήσεις μίας συζήτησης.

Σύμφωνα με τα ισχύοντα στο [Νέο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών \(2011-2012\) για τα Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α Λυκείου](#), επιδιώκεται:

- η σύγκριση του θεατρικού λόγου με τον αφηγηματικό που αποτελεί κρίσιμο σημείο της λογοτεχνικής εκπαίδευσης και η κατανόηση των ομοιοτήτων και των διαφορών τους·
- η κατανόηση της ερμηνευτικής σχέσης κειμένου-δραματοποίησης και η γνωριμία με τις συμβάσεις της δραματοποίησης.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται τόσο ως μέσα πρακτικής γραμματισμού όσο και ως παιδαγωγικά μέσα. Συγκεκριμένα, ως παιδαγωγικά μέσα διευκολύνουν τη γλωσσική

διδασκαλία κατά τη διάρκεια πραγμάτωσης του συγκεκριμένου σεναρίου με εργαλεία όπως το ιστολόγιο, ο διαδραστικός πίνακας, τα σώματα κειμένων. Η χρήση τους ως μέσων πρακτικής γραμματισμού αναδεικνύει την ιδιαιτερότητά τους κατά την επεξεργασία, παραγωγή και πρόσληψη λόγου μέσα από τα χαρακτηριστικά που αυτές προσφέρουν στον μαθητή (πολυτροπικά-πολυμεσικά κείμενα, διαδικτυακές πηγές), ενώ εξοικειώνονται με τον δυναμικό χαρακτήρα της γραφής (Κουτσογιάννης 1998).

Κείμενα

Το αρχικό σενάριο άφηγε στη διακριτική ευχέρεια του διδάσκοντα την επιλογή των διδακτικών πόρων προκειμένου να ταιριάζουν με το επίπεδο της εκάστοτε τάξης. Οι διδακτικοί πόροι της συγκεκριμένης εφαρμογής προτιμήθηκε να είναι διαδικτυακοί και είναι οι ακόλουθοι:

2^η φάση: [Πολιτική εκπομπή](#) (τα πέντε πρώτα λεπτά), [Ρεπορτάζ για εκπαιδευτικά θέματα](#) (από το 7^ο ως το 11^ο λεπτό), [Ενημερωτική εκπομπή επικαιρότητας](#), [Ψυχαγωγική εκπομπή](#).

4^η φάση: Δ.Γ. Μαργιπλής, [«Γυάλινες μπίλιες»](#), Άντον Τσέχωφ, [«Οι τρεις αδελφές»](#),

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η φάση: εισαγωγή-προετοιμασία σε αίθουσα με πρόσβαση στο διαδίκτυο και διαδραστικό πίνακα ή προβολικό (1 διδακτική ώρα): Η διαδικασία ξεκίνησε στην αίθουσα υπολογιστών με τη μορφή ιδεοθύελλας για τη λέξη *διάλογος*. Οι μαθητές, βιωματικά και με στοχευμένες ερωτήσεις, ανέπτυξαν τις απόψεις τους για την έννοια του διαλόγου και την αξία του, τα είδη του και τους τρόπους επίτευξής του. Οι απόψεις τους συμπυκνώθηκαν σε ένα [Wordle](#), όπως κρίθηκε σκόπιμο από τον διδάσκοντα (βλ. εικόνα 1), προκειμένου να λειτουργήσει ως έναυσμα για τις δραστηριότητές τους και να υπηρετήσει τους σκοπούς του αρχικού σεναρίου.

Εικόνα 1: Απεικόνιση των αποτελεσμάτων της ιδεοθύελλας των μαθητών για τον Διάλογο.

Στη συνέχεια ενημερώθηκαν οι μαθητές για την έναρξη του σεναρίου, τους στόχους του, τις φάσεις του και τη διάρκειά του. Έγινε αναφορά στα εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουν (Word, Wiki, PowerPoint, Facebook) προκειμένου να καταγράψουν και να παρουσιάσουν τις εργασίες τους. Έγινε ιδιαίτερη αναφορά στο Wiki της τάξης το οποίο και θα λειτουργούσε και ως πλατφόρμα παρουσίασης και ανατροφοδότησης της δουλειά τους. Οι μαθητές του τμήματος ήταν ήδη εξοικειωμένοι με το Wiki από τις εργασίες τους στα ΚΝΛ και έτσι κρίθηκε σκόπιμο να μη δημιουργηθεί ιστολόγιο τάξης, όπως αρχικά προέβλεπε το σενάριο.

Οι μαθητές ήταν ήδη χωρισμένοι σε έξι τετραμελείς ομάδες και μία τριμελή με βάση προηγούμενες δραστηριότητες που είχαν δημιουργήσει στα Κ.Ν.Λ και στην Έκφραση Έκθεση. Με την ομαδοσυνεργατική παιδευτική διαδικασία ενδυναμώθηκε η αλληλεπίδραση, καθώς η ύπαρξη διαφορετικών οπτικών συνετέλεσε σε μια πιο

σφαιρική προσέγγιση των απαιτητικών ζητούμενων του συγκεκριμένου σεναρίου. Τους ζητήθηκε, επιπλέον, να δώσουν ονόματα στις ομάδες τους (Ανώνυμοι, ΦΑΚ, Σοκολατομπουρμπουλήθρες, Παίδαροι, ΜΑΠΑ, Στρουμφάκια, Μενεξέδες).

Οι μαθητές (τουλάχιστον ένας μαθητής από κάθε ομάδα) ενημερώθηκαν ότι την επόμενη φορά θα πρέπει να φέρουν μαζί τους ένα απόσπασμα αυθεντικού διαλόγου από το Facebook στο οποίο όμως δε θα θίγονται προσωπικά δεδομένα των συνομιλητών. Θα μπορούσαν είτε να το επικολλήσουν σε ένα Word έγγραφο είτε να δημιουργήσουν ένα «screen shot» προκειμένου να μη χαθούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του διαδικτυακού διαλόγου (emoticons, videos, photos κτλ). Στο συγκεκριμένο σημείο, κατά τη διάρκεια της εφαρμογής, παρατηρήθηκε ότι κάποιοι μαθητές που δεν είχαν προβεί στη συγκεκριμένη ενέργεια άνοιξαν τους λογαριασμούς τους στο Facebook και συνέλεξαν υλικό εκείνη τη στιγμή. Χρειάζεται, εντούτοις, ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου οι μαθητές να μη ξεφύγουν και σπαταλήσουν πολύ χρόνο αναζητώντας διαλόγους με φίλους τους.

Στη συνέχεια μοιράστηκε το [φύλλο ενημέρωσης \(1^ο φύλλο εργασίας\)](#) για τον τρόπο που πρέπει να δομήσουν την παρουσίασή τους και έγινε σύντομη συζήτηση για τα κριτήρια που πρέπει να λάβουν υπόψη τους. Ήδη είχε προηγηθεί μία παρουσίαση στα ΚΝΛ και τα παιδιά είχαν αποκομίσει μια ιδέα από τα σχόλια της ολομέλειας και του διδάσκοντος για τον τρόπο παρουσίασης.

Στο τέλος της πρώτης ώρας μοιράστηκε στις ομάδες το δεύτερο φύλλο εργασίας στο οποίο ζητούνταν από τους μαθητές αρχικά να το διαβάσουν, προκειμένου αργότερα να αποκωδικοποιήσουν τη θεωρία του κεφαλαίου, δηλαδή τα συστατικά του διαλόγου, τη σχέση του με τον χρόνο, τον χώρο, τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία της επικοινωνίας και τις προϋποθέσεις για την επιτυχία αυτού.

2η φάση: Διερεύνηση οπτικοακουστικού υλικού για το διάλογο και δημιουργία παρουσίασης –αίθουσα υπολογιστών– (2 διδακτικές ώρες): Στην αρχή της δεύτερης

ώρας, αφού μοιράστηκε στις ομάδες το [δεύτερο φύλλο εργασίας](#) και τους ζητήθηκε να το διαβάσουν προσεκτικά, προβλήθηκαν τέσσερα σύντομα τηλεοπτικά διαλογικά αποσπάσματα στο YouTube (πολιτική, εκπαιδευτική, κοινωνική, «κους κους συζήτηση») διάρκειας 11 λεπτών, που είχε ήδη επιλέξει προσεκτικά ο διδάσκων, προκειμένου να λειτουργήσουν ως έναυσμα για την αποκωδικοποίηση και καταγραφή των ερωτημάτων του δεύτερου φύλλου εργασίας.

Η θεωρία δε δόθηκε έτοιμη στα παιδιά, αλλά αναζητήθηκε από τα ίδια καθώς διερευνούσαν τα είδη και τις προϋποθέσεις εκείνες που ενισχύουν την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα ενός διαλόγου και τη σχέση του με τον χώρο, τον χρόνο και το σώμα (εξωγλωσσικά στοιχεία). Η διερεύνηση αυτή ενέχει κριτική διάσταση σχετικά με τους φανερούς και λιγότερο φανερούς τρόπους και στοιχεία που μετέρχεται κάποιος προκειμένου να επιχειρηματολογήσει, να πείσει, να φορτίσει συναισθηματικά ή να ψέξει τον/τους συνομιλητές του. Η αρχική ιδέα ήταν η κάθε ομάδα να έχει τη δυνατότητα να δει και να ακούσει στον υπολογιστή της τους διαλόγους σε οποιαδήποτε στιγμή του πρώτου δώρου. Ο διδάσκων όμως, συνειδητοποιώντας ότι δεν υπήρχαν ηχεία σε κάθε υπολογιστή, αναγκάστηκε να κάνει κεντρική προβολή των αποσπασμάτων γεγονός που ίσως στερήσει από τους μαθητές την ευκαιρία να ανατρέξουν, αν το θελήσουν, στα αποσπάσματα αυτά για να τα αναλύσουν πιο επισταμένα.

Κάποιοι από τους μαθητές κρατούσαν σημειώσεις από τις παρατηρήσεις τους κατά τη διάρκεια της προβολής. Με το πέρας της προβολής τα παιδιά ξεκίνησαν να συζητούν στην ομάδα τους και να καταγράφουν, υπό τη μορφή σημειώσεων, τις παρατηρήσεις τους που απαντούσαν στα ερωτήματα του φύλλου εργασίας. Κρίθηκε σκόπιμο [να μην ανατρέξουν οι μαθητές](#) στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα μιας και οι όροι «παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία» είχαν συζητηθεί και επεξηγηθεί πριν την έναρξη του σεναρίου.

Ο διδάσκων περνούσε διακριτικά από τις ομάδες προκειμένου να ακούσει κατά πόσο είχαν αντιληφθεί τα ερωτήματα και ήταν μέσα στο θέμα. Παρατήρησε ότι δύο

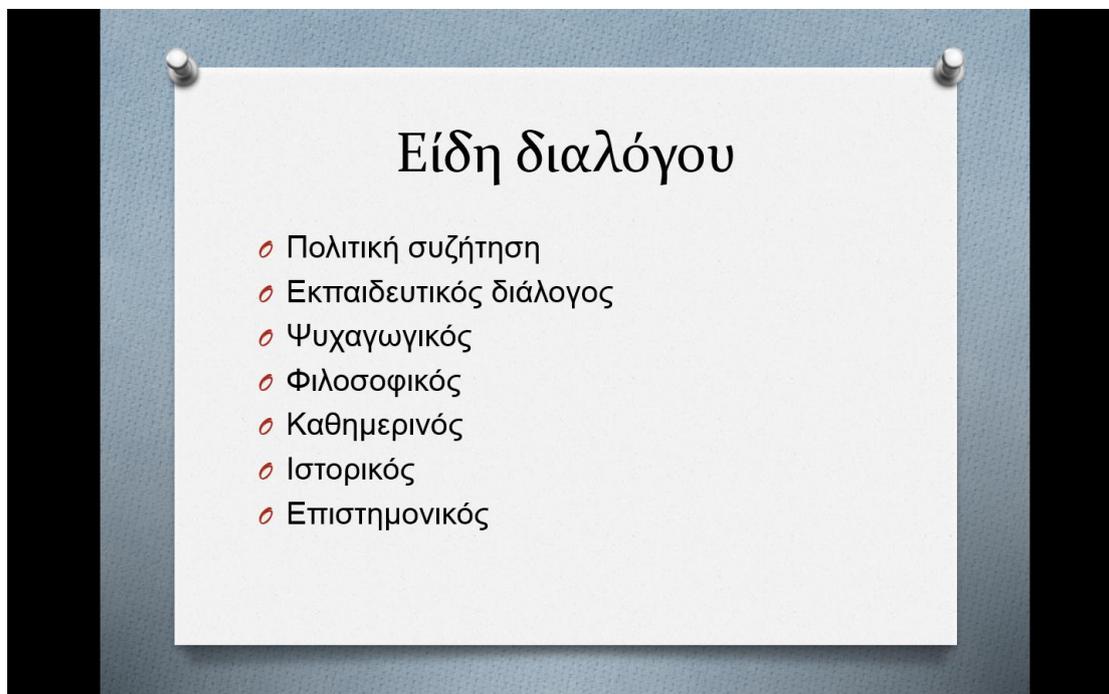
από τις ομάδες δυσκολεύονταν να ξεχωρίσουν και να κατηγοριοποιήσουν τα είδη του διαλόγου (πολιτικός, κοινωνικός, εκπαιδευτικός) και χρειάστηκε να επέμβει προκειμένου να τους τονίσει και να τους εξηγήσει τη λέξη *περιεχόμενο*.

Αρκετοί δεν έφεραν διαλόγους και άνοιξαν επί τόπου τους λογαριασμούς τους για να αλιεύσουν κάποιους. Τρεις ομάδες που δε μπορούσαν να θυμηθούν τις έννοιες παραγλωσσικά και εξωγλωσσικά στοιχεία ανέτρεξαν στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#), προκειμένου να αναζητήσουν τη σημασία τους και να οργανώσουν την απάντησή τους. Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές εξοικειώνονται με όλες τις δυνατότητες αναζήτησης σε περιβάλλον βάσης δεδομένων που παρέχει ένα δομημένο ηλεκτρονικό λεξικό και αποκτούνται γνώσεις για τη γλώσσα με την αξιοποίηση του συγκεκριμένου ως γλωσσοδιδακτικού περιβάλλοντος (Κουτσογιάννης 2007).

3η φάση: Παρουσίαση αποτελεσμάτων – αίθουσα υπολογιστών ή σχολική αίθουσα με διαδραστικό πίνακα ή προβολικό– (2 διδακτικές ώρες): Η συγκεκριμένη φάση είχε προβλεφθεί, αρχικά, να διαρκέσει μία διδακτική ώρα αλλά διήρκεσε δύο, λόγω του πλήθους των ομάδων και της συζήτησης που προέκυψε από τα ευρήματα των μαθητών. Οι ομάδες παρουσίασαν τα αποτελέσματά τους στην ολομέλεια (βλ. φάκελο *Τεκμήρια*). Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων στον διαδραστικό πίνακα του εργαστηρίου ήταν παρόντα όλα τα μέλη της κάθε ομάδας που παρουσίαζε, ενώ τα παιδιά ακολούθησαν την οδηγία του διδάσκοντος να παρουσιάσει το κάθε μέλος ένα συγκεκριμένο κομμάτι δουλειάς, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ισότιμη συμμετοχή όλων. Φωτίστηκαν τα είδη και οι προϋποθέσεις εκείνες που ενισχύουν την επικοινωνιακή αποτελεσματικότητα ενός διαλόγου και η σχέση του με τον χώρο, τον χρόνο και το σώμα (εξωγλωσσικά στοιχεία). Η αποκάλυψη της κριτικής διάστασης σχετικά με τους φανερούς και λιγότερο φανερούς τρόπους και στοιχεία που μετέρχεται κάποιος προκειμένου να επιχειρηματολογήσει, να πείσει, να φορτίσει συναισθηματικά ή να ψέξει τον/τους συνομιλητές του φάνηκε να γίνεται αντιληπτή μέσα από τη δουλειά των ομάδων. Κάθε ομάδα τελειώνοντας με την παρουσίασή της

(βλ. εικόνες 2-7) δέχονταν ερωτήσεις και παρατηρήσεις και απαντούσαν στην ολομέλεια για τις επιλογές τους. Ο ρόλος του διδάσκοντος ήταν αυτός του συντονιστή της συζήτησης καθώς συνόψιζε κάθε φορά εκείνα τα χαρακτηριστικά που καθιστούν έναν διάλογο επιτυχημένο ή αποτυχημένο. Η κριτική και τα σχόλια των παιδιών ήταν εύστοχα και αφορούσαν γλωσσικές επιλογές, ορθογραφικά λάθη, αξιοποίηση σημειωτικών πόρων και επικοινωνιακά χαρακτηριστικά.

Εικόνα 2

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Χαρακτηριστικά και προϋποθέσεις επιτυχημένου διαλόγου

- ικανός συντονιστής
- προθυμία συνεργασίας και κατανόησης
- σεβασμός συνομιλητή
- ειρμός και να μην ξεφεύγει κανένας από το θέμα
- ξεκάθαρες απαντήσεις και ερωτήσεις
- κλίμα ηρεμίας
- γλώσσα ανάλογη με τον δεκτή

Εικόνα 3

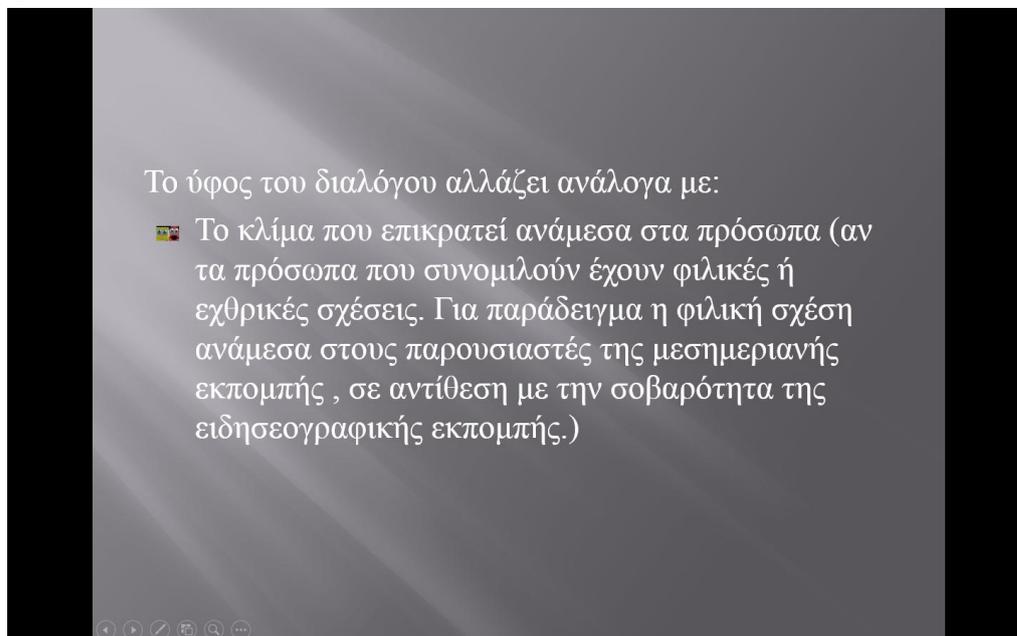
3. Θεατής διαλόγου και η σχέση του με τον χρόνο

Ιδανικές συνθήκες, ο συνδυασμός:

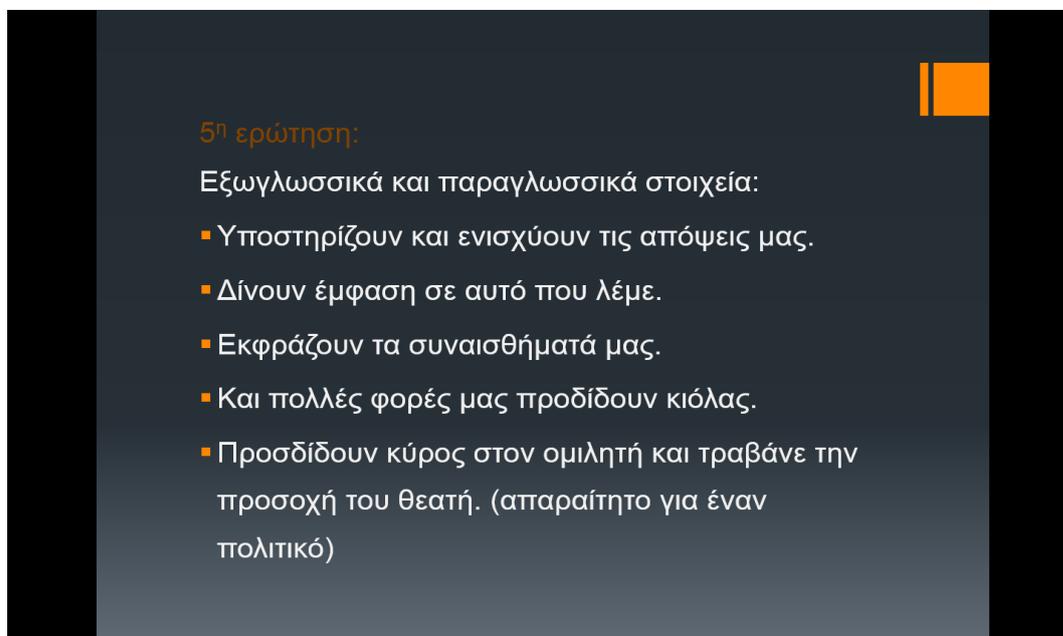
- Έντασης με μέτρο, χωρίς παρεκτροπές
- Ροή χωρίς γεμίσματα και επαναλήψεις
- Αφιέρωση του κατάλληλου χρόνου σε κάθε θέμα που συζητείται
- Οι ομιλητές να μη μιλάνε ούτε πολύ αργά, ούτε πολύ γρήγορα

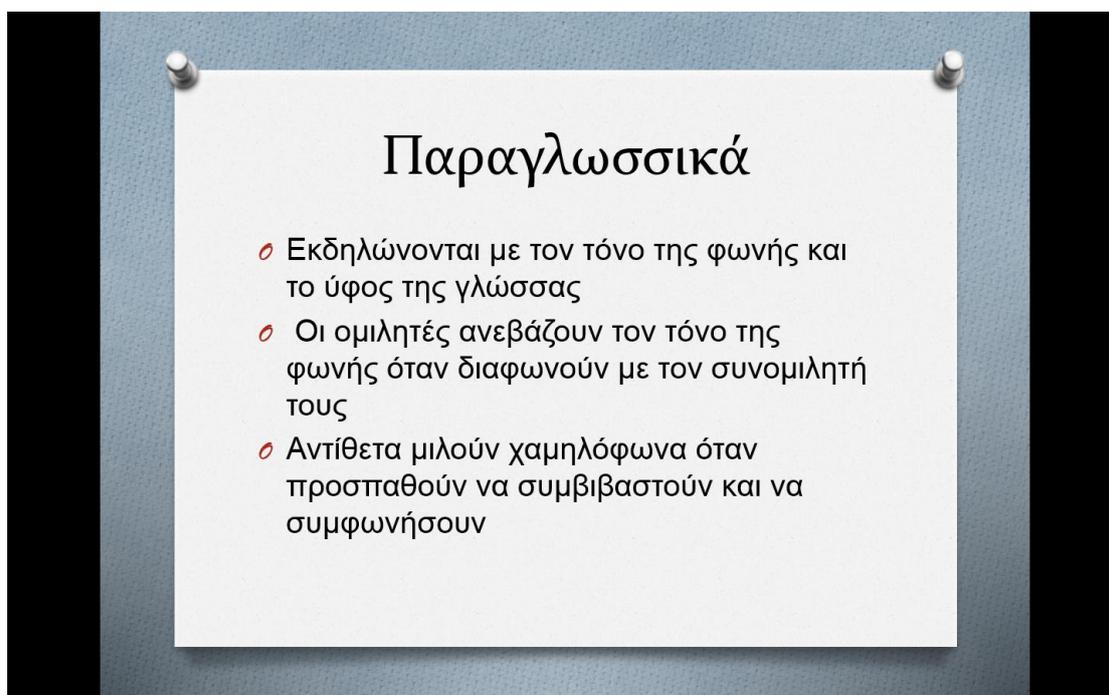
Εικόνα 4

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Εικόνα 7

4η φάση: Διερεύνηση διαλόγου στη λογοτεχνία και στο διαδικτυο-αίθουσα υπολογιστών και καταγραφή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους (2 διδακτικές ώρες):

*Η διαφοροποίηση, σε αυτό το σημείο της εφαρμογής, σε σχέση με το πρωτότυπο σενάριο αφορά **α.** στην παράλειψη της διερεύνησης αποσπάσματος διαλόγου από τον ημερήσιο και περιοδικό τύπο και **β.** στην παράλειψη της παρουσίασης των αποτελεσμάτων (6^η φάση του πρωτότυπου σεναρίου) της διερεύνησης των τριών μορφών διαλόγου λόγω στενών χρονικών περιθωρίων. Η παρουσίαση του συγκεκριμένου σταδίου διερεύνησης θα γίνει συνολικά μαζί με την παρουσίαση του διαλόγου που θα δομήσουν οι ομάδες. Οι ομάδες επεξεργάστηκαν μια σειρά ηλεκτρονικών κειμένων (προτιμήθηκαν ηλεκτρονικά κείμενα που είχαν ανέβει στο*

Wiki της τάξης για οικονομία χρόνου και χαρτιού) και διαδικτυακών διαλόγων από τους προσωπικούς τους διαλόγους στο [Facebook](#) και κράτησαν ηλεκτρονικές σημειώσεις σχετικά με τον διάλογο στη λογοτεχνία (διάλογος σε λογοτεχνικά αφηγηματικά και θεατρικά κείμενα) και στο διαδίκτυο αποκωδικοποιώντας τα διακριτά τους χαρακτηριστικά, προκειμένου να εμπλουτίσουν την παρουσίαση που έχουν ήδη δημιουργήσει με τα αποτελέσματα της νέας τους διερεύνησης. Τα κείμενα και οι ηλεκτρονικές διευθύνσεις για αυτά δόθηκαν από τον εκπαιδευτικό, ενώ το υλικό για τους διαδικτυακούς διαλόγους έχει ήδη συγκεντρωθεί (βλέπε πρώτη φάση) από τους μαθητές.

Πιο συγκεκριμένα, τους ζητήθηκε να διερευνήσουν, με βάση το [τρίτο κοινό φύλλο εργασίας](#), να αντιπαραβάλουν και να καταγράψουν τον τρόπο που εμφανίζονται τα εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία στις παραπάνω εκδοχές. Οι μαθητές κατάφεραν να παρατηρήσουν τις λεξικογραμματικές επιλογές και τον ρόλο που εξυπηρετούν και τον τρόπο με τον οποίο η συλλειτουργία διαφορετικών σημειωτικών συστημάτων (κείμενο, εικόνα, βίντεο, emoticons) οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού είδους του διαλόγου από την παραδοσιακή (λογοτεχνικός) στη σύγχρονη εκδοχή του (διαδικτυακός).

Επίσης, εστίασαν στη διαγραφή των χαρακτήρων του έργου, την προώθηση της πλοκής της υπόθεσης, την περιγραφή με την οποία σηματοδοτούνται τα εξωγλωσσικά στοιχεία, στη μορφή των σκηνοθετικών οδηγιών σε παρενθέσεις, αλλά και τα στοιχεία τα οποία προσδίδονται σε ένα κείμενο από τον διάλογο: φυσικότητα, ζωντάνια, αμεσότητα και γλαφυρότητα (στοιχεία προφορικότητας και ιδιόλεκτος του κάθε προσώπου). Στη συνέχεια, δημιούργησαν συγκριτικούς πίνακες με τα χαρακτηριστικά των τριών ειδών διαλόγου με βάση συγκεκριμένα κριτήρια (περιβάλλον, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, χρήση γλώσσας, πλάγιος λόγος, στίξη) (βλ. εικόνες 8,9 και *Τεκμήρια*). Οι ομάδες με αυτό τον τρόπο ενεπλάκησαν σε μια απαιτητική κριτική έρευνα, που εν πολλοίς υποστηρίζει τον

κριτικό γραμματισμό και συνεπώς η υποστήριξη του διδάσκοντος, διακριτική και επισταμένη μέσα από κατάλληλες επισημάνσεις στην κάθε ομάδα, ήταν απαραίτητη.

Πίνακας σύγκρισης

	Αφηγηματικό έργο	Θεατρικό έργο	Διαδικτυακός διάλογος
Περιβάλλον	Μονοτροπικό	Μονοτροπικό	Πολυτροπικό (εικόνες, βίντεο)
Εξωγλωσσικά στοιχεία	Περιγραφή	Σκηνοθετικές οδηγίες	Σύμβολα J : * <3 :P L :(:D .)
Παραγλωσσικά στοιχεία	Σημεία στίξης	Σκηνοθετικές οδηγίες	Σημεία στίξης, κεφαλαία γράμματα
Ευθύς/πλάγιος λόγος	Ευθύς και πλάγιος λόγος	Ευθύς λόγος	Ευθύς λόγος
Σημεία στίξης	Θαυμαστικό (!) Τελεία (.) Κόμμα (,) Εισαγωγικά («») Ερωτηματικό (:)	Θαυμαστικό (!) Τελεία (.) Κόμμα (,) Χρησιμοποιούνται ως σκηνοθετικές οδηγίες (πχ για να δηλώσουν παύσεις)	Συχνά παραλείπονται
Γλώσσα	Λογοτεχνική, εμπλουτισμένο λεξιλόγιο	Ανάλογα με το είδος του έργου (παιδική θεατρική παράσταση, αρχαίο δράμα)	Απλή και καθημερινή Ομοιότητες με του προφορικού

Εικόνα 8

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

	Θεατρικός διάλογος	Αφηγηματικός	Διαδικτυακός
Περιγραφή	Μέσω των σκηνοθετικών οδηγιών (εξωτερική εμφάνιση)	Αναλυτική αφήγηση Χρήση μεταφορών και παρομοιώσεων	Συνήθως παραλείπεται, είναι παρόμοια με αυτή του προφορικού λόγου
πολυτροπικότητα	Μόνο εκφράσεις ηθοποιών, επιτονισμός φωνής	Δεν υπάρχει	Βιντεάκια Φωτογραφίες Παραπομπές σχέδια
παραγλωσσικά	Μέσω των σκηνοθετικών οδηγιών (επιτονισμός, παύσεις, τονισμός φωνής)	Από σημεία στίξης	Με τα emoticons Τα σημεία στίξης
εξαγλωσσικά	Μέσω των σκηνοθετικών οδηγιών (βλέμματα ηθοποιών, εκφράσεις προσώπων, κινήσεις σώματος)	Μέσω της περιγραφής από λέξεις-κλειδιά (π.χ ψέλλισα, αλ.αζζοντα, φώναξε)	Με τα emoticons
Στίξη	Παύσεις μέσω των σκηνοθετικών οδηγιών, χρήση ερωτηματικών, θαυμαστικών, αποσιωπητικών	Ερωτηματικά (τόνος φωνής) Θαυμαστικά (ένταση φωνής) Αποσιωπητικά (παύσεις)	Συνήθως παραλείπεται
Γλώσσα	Ποικίλει ανάλογα με το περιεχόμενο του θεατρικού(επίσημη, προφορική, νεανική κτλ.)	Συνήθως επίσημη, χρήση όμορφων εκλεπτυσμένων λέξεων και εκφράσεων	Συνήθως μοιάζει με του προφορικού, απλές λέξεις, λάθος γραμματική, ανορθογραφία

Εικόνα 9

Εν είδει μιας πρώτης αξιολόγησης, οι μαθητές κλήθηκαν στο σπίτι τους να παρέμβουν σε ένα [διαλογικό κείμενο](#), από το οποίο έχει αφαιρεθεί η ιδιαίτερη στίξη και παραγραφοποίησή του, και να το μετατρέψουν σε διαλογικό (λογοτεχνικό και διαδικτυακό) (βλ. εικόνες 10,11,12).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αφηγηματικός διάλογος

«Δεν μένει κανείς εδώ, κύριέ μου, ο πύργος δεν κατοικείται» είπε ο γεροντάκος νυσταγμένα.

«Άσχημα νέα» αποκρίθηκε ο κόμης κατσουφιασμένος στο άκουσμα του. «Ωστόσο μπορείτε να μου δώσετε ό,τι έχω τόσο πολύ ανάγκη απόψε κι αυτό είναι στέγη» παρακάλεσε.

«Πολύ ευχαρίστως!» είπε ο ανθρωπάκος ντροπαλά, «η ευγένειά σας μπορεί να βολεύτεί σ' ένα κατάλυμα που θα ετοιμάσουμε πολύ βιαστικά και πρόχειρα»

Ο γεράκος ξεμαντάλωσε τις μεγάλες πόρτες για να μπουν τ' αμάξια κι οι υπηρέτες του. Βρεθήκαμε σε μια τεράστια αυλή με το κάστρο en face και με στάβλους και βοηθητικούς χώρους κι απ' τις δύο πλευρές. Οι γιοί του γεράκου μάλιστα δούλευαν σαν εργάτες.

Ύστερα, με ελαφρώς ειρωνικό υφάκι ρώτησα αν υπάρχει πολύ κυνήγι στο δάσος.

«Αφθονο κι απ' όλα τα είδη» μου αποκρίθηκαν.

«Τότε λοιπόν υποθέτω η οικογένεια θα μένει εδώ την εποχή του κυνηγιού» συνέχισα.

«Ποτέ!» μου αποκρίθηκαν οι γιοι, «Κανείς από την οικογένεια δεν έμεινε ποτέ εδώ.»

«Ναι;» ρώτησα με ένα πλατύ χαμόγελο.

«Γιατί ενθουσιαστήκατε τόσο κύριε» με ρώτησαν αμήχανα.

Εικόνα 10

Θεατρικός διάλογος

Γεροντάκος: (νυσταγμένα) Δε μένει κανείς εδώ, κύριέ μου, παρά εγώ κι η οικογένειά μου. Ο πύργος δεν κατοικείται.

Κόμης: (κατσουφιασμένος) Άσχημα νέα, ωστόσο μπορείτε να μου δώσετε ό,τι έχω τόσο πολύ ανάγκη απόψε κι αυτό είναι στέγη.

Γέροντας: (ντροπαλά) . Πολύ ευχαρίστως, αν η ευγένειά σας μπορεί να βολεύτεί σ' ένα κατάλυμα που θα ετοιμάσουμε πολύ βιαστικά και πρόχειρα.

(Ο γεράκος ξεμαντάλωνει τις μεγάλες πόρτες και μπαίνουν τ' αμάξια κι οι υπηρέτες. Φαίνεται η τεράστια αυλή, το κάστρο en face και με στάβλους και βοηθητικούς χώρους κι απ' τις δύο πλευρές. Οι γιοί του γεράκου δουλεύουν σαν εργάτες.)

Κόμης: (με ειρωνικό ύφος) Υπάρχει πολύ κυνήγι στο δάσος;

Γιοί: Αφθονο κι απ' όλα τα είδη

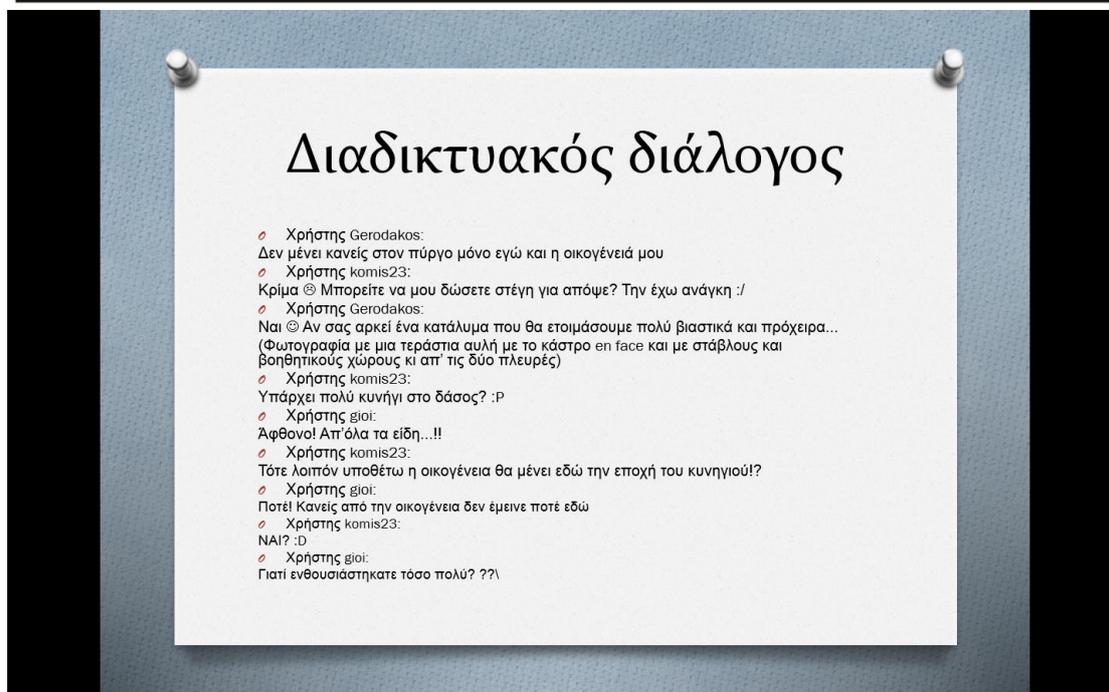
Κόμης: Τότε λοιπόν υποθέτω η οικογένεια θα μένει εδώ την εποχή του κυνηγιού.

Γιοί: Ποτέ! Κανείς από την οικογένεια δεν έμεινε ποτέ εδώ.

Κόμης: (χαμογελώντας) Ναι;

Γιοί: (αμήχανα) Γιατί ενθουσιαστήκατε τόσο κύριε;

Εικόνα 11

Εικόνα 12

5^η φάση: Σύνταξη διαλόγου σε λογοτεχνική και διαδικτυακή μορφή με αφορμή μια εικόνα (2 ώρες): Στο συγκεκριμένο δίωρο και αμέσως μετά τη δόμηση των συγκριτικών πινάκων που αφορούσε τις παρατηρήσεις των ομάδων για τα χαρακτηριστικά λογοτεχνικού και διαδικτυακού διαλόγου, οι μαθητές επέλεξαν μόνοι τους μια εικόνα από το διαδίκτυο (στο πρωτότυπο σενάριο η εικόνα αυτή δίνεται από τον εκπαιδευτικό, αλλά προτιμήθηκε η συγκεκριμένη λύση προκειμένου οι μαθητές να δουλέψουν πάνω σε κάτι που είχαν επιλέξει οι ίδιοι), προκειμένου να τη συμπεριλάβουν στο ηλεκτρονικό κείμενο που θα δημιουργήσουν και τους ζητήθηκε να συντάξουν, συνεργατικά, τρεις εκδοχές διαλόγου (λογοτεχνικό αφηγηματικό, λογοτεχνικό θεατρικό, διαδικτυακό) και να τις «ανεβάσουν» στο Wiki της τάξης (για τα κείμενα βλ. *Τεκμήρια*), προκειμένου να παρουσιαστούν από εκεί στον διαδραστικό πίνακα και να αξιολογηθούν από την ολομέλεια και τον διδάσκοντα.

Στο διάστημα που θα μεσολαβούσε μέχρι την επόμενη δραστηριότητα του σεναρίου οι μαθητές ανέλαβαν να έχουν ολοκληρώσει τον σχολιασμό των έργων των άλλων ομάδων. Η συγκεκριμένη δραστηριότητα δεν έτυχε, εκτός λίγων εξαιρέσεων, ιδιαίτερης ανταπόκρισης από τους μαθητές και αυτό είναι κάτι που πρέπει προβληματίσει τον κάθε εκπαιδευτικό. Εδώ θα μπορούσε να παρεμβληθεί μια παρατήρηση σε σχέση με μια άλλη εφαρμογή σεναρίου σχετικού με τη μόδα που θα μπορούσε να φωτίσει τη συγκεκριμένη υπόθεση. Όταν, λοιπόν, σε αντίστοιχη περίπτωση ζητήθηκε από τους μαθητές να σχολιάσουν τη δουλειά άλλων μαθητών αυτό έγινε με επιτυχία. Η διαφορά ήταν ότι ο σχολιασμός ζητήθηκε στη πλατφόρμα του Facebook.

Να σημειωθεί ότι πριν την παραγωγή των κειμένων έγινε μια συζήτηση και συνδιαμορφώθηκαν τα [κριτήρια](#) με τα οποία θα αξιολογούνταν η δουλειά των ομάδων κατά την παρουσίασή τους στην ολομέλεια. Αυτή βασίστηκε στα αποτελέσματα της μελέτης που προηγήθηκε για τα χαρακτηριστικά του κάθε είδους διαλόγου, όπως αυτά αποκωδικοποιήθηκαν από τους μαθητές στις παρουσιάσεις τους (χαρακτήρες, πλοκή, χώρος, χρόνος, στίξη, ευθύς και πλάγιος λόγος, εξωγλωσσικά και παραγλωσσικά στοιχεία, οδηγίες, δράση, emoticons). Ο διδάσκων με οδηγίες χωριστά στην κάθε ομάδα πρότεινε μια ενδεικτική πορεία δόμησης του διαλόγου τους που βασίζονταν σε συγκεκριμένα στάδια με πρώτο αυτό της ιδεοθύελλας για την καταγραφή της ιδέας, του σεναρίου των πρωταγωνιστών, των σκηνικών και όποιων άλλων στοιχείων θεωρούνται απαραίτητα προκειμένου να χτίσουν τον διάλογό τους.

Με αυτό τον τρόπο οργάνωσαν τις ιδέες τους, έγιναν συμπαραγωγοί κειμένων και εξάσκησαν το αισθητικό τους κριτήριο, επιλέγοντας τους κατάλληλους σημειωτικούς πόρους. Τονίστηκε στους μαθητές ότι μπορούν να αξιοποιήσουν εκείνους τους σημειωτικούς πόρους (κείμενο, εικόνα, emoticons, μουσική) που θα καθιστούσαν τη δουλειά τους πιο «επικοινωνιακή», ενώ το ψηφιακό περιβάλλον που θα φιλοξενούσε τους διαλόγους τους αφέθηκε στην επιλογή τους. Εξάλλου, η

ρευστότητα του ηλεκτρονικού κειμένου βελτιώνει τις ικανότητές τους για συνεργασία και ευνοεί τον πειραματισμό με το κείμενο.

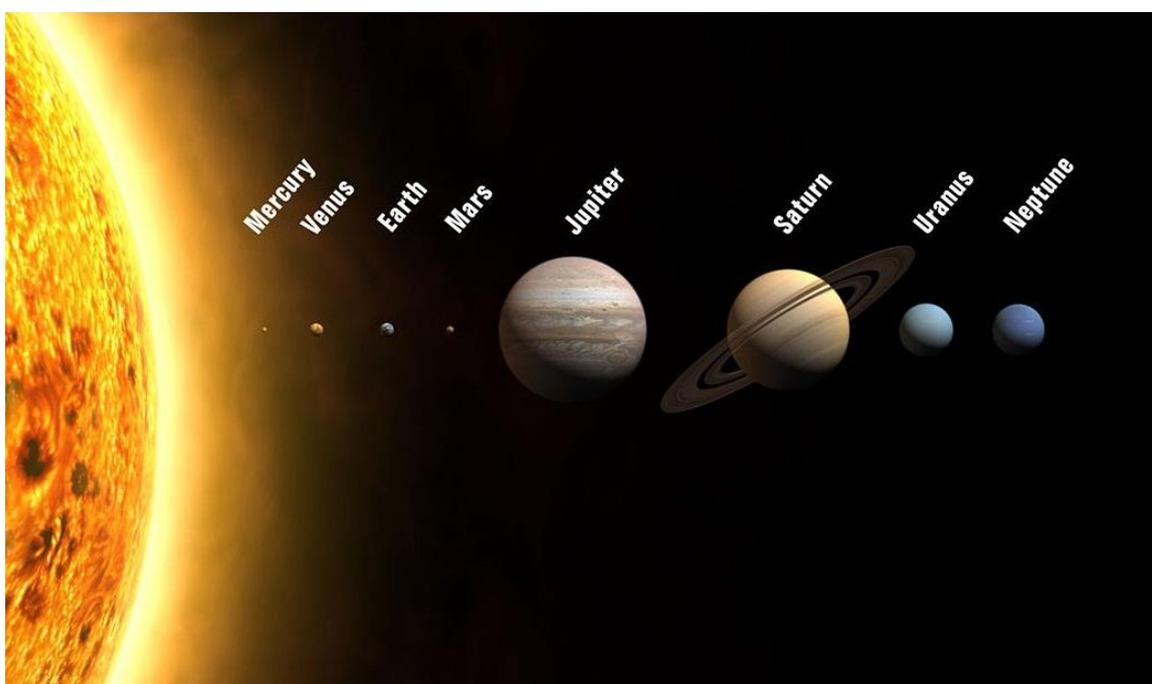
6^η φάση: Παρουσίαση αποτελεσμάτων διερεύνησης και 4^{ης} και 5^{ης} φάσης (δύο ώρες):

Την πρώτη ώρα της παρουσίασης παρακολούθησαν και οι μαθητές του τμήματος Α3 μαζί με το καθηγητή των μαθηματικών που θα δίδασκε στο τμήμα αυτό τη συγκεκριμένη ώρα. Η συγκεκριμένη ενέργεια είχε διττό σκοπό. Αφενός να προετοιμάσει τους μαθητές του Α3 για τη δική τους εφαρμογή για ένα σενάριο που αφορά την περιγραφή και τη μόδα και αφετέρου να προσδώσει μεγαλύτερη βάση στη διάχυση των αποτελεσμάτων της δουλειάς των παιδιών του Α1 και να καταφανεί η επικοινωνιακή διάσταση του όλου εγχειρήματος. Από την αρχή μοιράστηκε –μόνο στους μαθητές του Α1– [η ρουμπρίκα αξιολόγησης](#) που είχε κατασκευαστεί από τον εκπαιδευτικό σε συνεργασία με τους μαθητές. Οι ομάδες παρουσίασαν τα ευρήματα των δραστηριοτήτων τους στην ολομέλεια.

Μετά το πέρας της παρουσίασης της κάθε ομάδας η ολομέλεια και ο διδάσκων σχολίαζε και συνόμιζε όχι μόνο τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων των φύλλων εργασίας αλλά και τον τρόπο που η κάθε ομάδα πραγμάτωσε το κειμενικό είδος της παρουσίασης μπροστά στην τάξη. Οι μαθητές είχαν ήδη παρουσιάσει ενώπιον της ολομέλειας μία φορά κατά τη διάρκεια της τρίτης φάσης και επομένως αυτή τη φορά ήταν σαφώς πιο έτοιμοι να αντιληφθούν και να κρίνουν το κατά πόσο επιτυγχάνουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις μιας παρουσίασης. Οι [πίνακες](#) που κατασκεύαζαν οι ομάδες ήταν πραγματικά εντυπωσιακοί ως προς την ενσωμάτωση ουσιαστικών παρατηρήσεων για το διάλογο. Αυτό που ήταν ακόμα πιο ευρηματικό και ουσιαστικό ήταν [η κατασκευή των διαλόγων σε διαφορετικές μορφές](#) (λογοτεχνικός και διαδικτυακός) με αφορμή μια εικόνα της επιλογής των ομάδων. Είναι και το κομμάτι του σεναρίου που, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των μαθητών, άρεσε περισσότερο γιατί βασίστηκε στην επινοητικότητα, την ευρηματικότητα, τη διερεύνηση αλλά και την εφαρμογή του θεωρητικού υπόβαθρου που οι ίδιοι οι μαθητές είχαν ήδη

αποκωδικοποιήσει. Άλλωστε, μέσα από την επιτυχημένη κατασκευή διαλόγων διαφάνηκε και η ανάλογη κατάκτηση και αξιοποίηση των μεταγνωστικών δεξιοτήτων που κερδήθηκαν μέσα από την πορεία του σεναρίου.

Δημιουργία τριών μορφών διαλόγου με αφορμή μία εικόνα:

Ήλιος, Ερμής, Αφροδίτη, Γη, Άρης, Δίας, Κρόνος, Ουρανός, Ποσειδώνας_

ΑΦΗΓΗΜΑΤΙΚΟ:

Σε μια γωνιά της γαλακτικής οδού δύο γαλαξιακές φίλες, η Γη και η Αφροδίτη, συζητούν.

-Ψιτ, Γίτσα! Ακούστηκε η φωνή της Αφροδίτης μέσα στη σιωπή του απέραντου γαλαξία.

-Έλα μαρή Αφρούλα, συννεφιασμένη σε βλέπω...

-Ε με ξέρεις τώρα εμένα, αντιθέτως εσύ όλο ζωντάνια!, της είπε και θαύμασε ξανά τα μπλε και τα πράσινα της κάλλη.

Και αυτή με τη σειρά της έκανε μια περιστροφή γεμάτη αυταρέσκεια και σιγουριά.

-Βρίσκεis; Της απάντησε. Αν και νομίζω ότι μου έφυγαν κάνα δυο πόντοι από το όζον...

-Καλέ εσύ είσαι αξιολάτρευτη γλυκιά μου! Κοίτα εκείνο το χαμούρι τον Κρόνο, έχει παχύνει τόσο πολύ που δεν του χωράει ο δακτύλιος!

Η Γη της απάντησε χαζογελώντας

-Η αλήθεια είναι ότι το πρόσεξα, αλλά για κοίτα και τον Άρη, έχει γίνει κατακόκκινος από τα πολλά σολάριουμ.

-Ε βέβαια, τόσο καυτό μωρο που είναι ο Ήλιος.

Οι δυο φίλες αναστέναξαν και ξέσπασαν στα γέλια.

-Τι μουρμουρίζουν πάλι αυτά τα μικρά; Γκρίνιαξε ο Δίας. Πάλι θα κουτσομπολεύουν!

-Θα λένε τίποτα για τα κάλλη σου.. Έκανε με νόημα ο Κρόνος.

-Κρύος όπως παντα.. Απάντησε απαξιωτικά ο Δίας.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ:

(στη σκηνή βρίσκονται εννιά ηθοποιοί που αναπαριστούν το ηλιακό σύστημα με την εξής σειρά «Ήλιος, Ερμής, Αφροδίτη, Γη, Άρης, Δίας, Κρόνος, Ουρανός, Ποσειδώνας», η Αφροδίτη και η Γη βρίσκονται ένα βήμα πιο μπροστά από τους υπόλοιπους και συζητούν)

Αφροδίτη : Ψιτ, Γίτσα!

Γη: Έλα μαρή Αφρούλα, συννεφιασμένη σε βλέπω...

Α: Ε με ξέρεις τώρα εμένα, αντιθέτως εσύ όλο ζωντάνια! *(της ρίχνει βλέμματα θαυμασμού)*

(η Γη κάνει περιστροφές για να την θαυμάσει η Αφροδίτη)

Γ: Βρίσκεis; Αν και νομίζω ότι μου έφυγαν κάνα δυο πόντοι από το όζον...

Α: Καλέ εσύ είσαι αξιολάτρευτη γλυκιά μου! Κοίτα εκείνο το χαμούρι τον Κρόνο, έχει παχύνει τόσο πολύ που δεν του χωράει ο δακτύλιος!

Γ : *(χαζογελώντας)* Η αλήθεια είναι ότι το πρόσεξα, αλλά για κοίτα και τον Άρη, έχει γίνει κατακόκκινος από τα πολλά σολάριουμ.

Α : Ε βέβαια, τόσο καυτό μωρο που είναι ο Ήλιος.

(ξεσπάνε σε γέλια)

Δίας : (γκρινιάζοντας) Τι μουρμουρίζουν πάλι αυτά τα μικρά;. Πάλι θα κουτσομπολεύουν!

Κρόνος(με νόημα) : Θα λένε τίποτα για τα κάλλη σου..

Δ: (απαξιωτικά) Κρύος όπως παντα...

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΣ:

Αφροδίτη : Psiiiiit GitCaa ☺

Γη: Έλα ρε Αφρούλα, συννεφιασμένη σε βλέπω... <http://goo.gl/7E4r1t>

Αφροδίτη: E me 3ereiC twra... Anti9etwC eCy olo zwntaniaa *.* <3

Γη: :**** <3 Βρίσκεis; <http://www.youtube.com/watch?v=d7zzn1QjzwY> Αν και νομίζω ότι μου έφυγαν κάνα δυο πόντοι από το όζον...

Αφροδίτη: Kale eCy eiC a3iolatreftH glikia moO !!! Koita ekeino to xamouri tn Krono, exei paxynei toCo poO dn ton xwraei o daktylioC! <http://goo.gl/ICNJxz>

Γη : Η αλήθεια είναι ότι το πρόσεξα, αλλά για κοίτα και τον Άρη, έχει γίνει κατακόκκινος από τα πολλά σολάριουμ. Χαχαχαχα ΛΟΛ!!!

Αφροδίτη : E venaia.. ToCo kafto mwro pou einai o hlioCC *.* <3 xixi xd

Γη: ΧΑΧΑΧΑΧΑΧΑ

(τέλος συνομιλίας)

Δίας: -- Κάτι θα λένε πάλι αυτά τα μικρά;

Πάλι θα κουτσομπολεύουν!

Κρόνος: Θα λένε πtt για τα κάλλη σου.. χαχαχαχαχ ;) :P

Δίας: Κρύος όπως πάντα... --

(τέλος συνομιλίας)

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο φύλλο εργασίας για δημιουργία παρουσίασης (φάση 2 και φάση 5)

Είναι καλό να δώσετε προσοχή στα παρακάτω χαρακτηριστικά, πριν δημιουργήσετε τις παρουσιάσεις σας με το Λογισμικό Παρουσίασης.

- Η παρουσίαση είναι γραπτό κείμενο, αλλά υποστηρίζεται και από τον προφορικό λόγο.
- Δε διαβάζουμε την παρουσίαση. Τη συμπληρώνουμε με τον προφορικό μας λόγο.
- Η παρουσίαση έχει περισσότερο τη μορφή τίτλων και στηρίζεται κυρίως στα ουσιαστικά και όχι στο ρήμα.
- Φροντίζουμε να μην υπάρχει μεγάλος όγκος πληροφορίας σε κάθε διαφάνεια.
- Επιλέγουμε τον κατάλληλο συνδυασμό χρωμάτων, το κατάλληλο πλαίσιο κειμένου και μέγεθος γραμματοσειράς, προκειμένου να είναι περισσότερο εύληπτη η πληροφορία.

Μπορείτε στην παρουσίασή σας εκτός από το γραπτό κείμενο να προσθέσετε και σχήματα ή και εικόνες, αν θεωρείτε ότι αυτό θα σας βοηθήσει να είστε περισσότερο αποτελεσματικοί στην επικοινωνία σας.

2^ο φύλλο εργασίας για διερεύνηση χαρακτηριστικών διαλόγου (φάση 2)

Δείτε τα βίντεο που σας δόθηκαν. Αποστολή σας να διερευνήσετε, να καταγράψετε και να παρουσιάσετε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του διαλόγου. Είναι χρήσιμο να κρατήσετε σημειώσεις (σε Word ή PPT) με τις παρατηρήσεις της διερεύνησής σας που θα σας βοηθήσουν να συντάξετε, να εμπλουτίσετε και να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα της αποστολής σας. Παρακάτω σας δίνονται κάποιοι χρήσιμοι άξονες στη διερεύνησή σας αυτή:

- Ξεχωρίζετε συγκεκριμένα είδη διαλόγου με βάση το περιεχόμενό του;
- Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι τα χαρακτηριστικά ενός διαλόγου προκειμένου να είναι επιτυχημένος και ουσιαστικός;
- Πώς παροτρύνεται ή αποθαρρύνεται ένας θεατής ενός διαλόγου να τον/να μη τον παρακολουθήσει σε σχέση με το πώς κατανέμεται ο χρόνος στα διαλεγόμενα μέλη; Είναι χρήσιμη η παρουσία συντονιστή και γιατί;
- Πώς διαφοροποιείται ο διάλογος ανάλογα με τον χώρο (στούντιο, εκδήλωση, φιλική σύναξη) στον οποίο πραγματοποιείται; Επηρεάζεται ο τρόπος ομιλίας των διαλεγόμενων;
- Τι δηλώνουν και πώς εκδηλώνονται σε έναν διάλογο τα [εξωγλωσσικά](#) και τα [παραγλωσσικά](#) στοιχεία; Αξιοποιείστε τον υπερσύνδεσμο που σας δίνεται από την [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) προκειμένου να απαντήσετε (Νέα Ελληνική/ Εργαλεία/ Σώματα Κειμένων/ Παράλληλη Αναζήτηση).

3^ο φύλλο εργασίας για διερεύνηση διαλόγου στη λογοτεχνία (αφηγηματικού-θεατρικού), στον ημερήσιο-περιοδικό τύπο και στο διαδίκτυο (φάση 4)

1. Σας δίνονται για διερεύνηση διαλογικά αποσπάσματα και άξονες που θα βοηθήσουν σε αυτή. Αφού διαβάσετε τα αποσπάσματα να κρατήσετε σημειώσεις με σκοπό να δημιουργήσετε μια παρουσίαση με τα χαρακτηριστικά των παρακάτω μορφών διαλόγου:
 - **αφηγηματικό έργο:** (διερεύνηση ως προς τους χαρακτήρες, την πλοκή, τα σημεία στίξης και τη σχέση τους με τα παραγλωσσικά στοιχεία, την περιγραφή και τη

σχέση της με τα εξωγλωσσικά στοιχεία). Ανοίξτε τη σελίδα: <http://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/> και διαβάστε το διήγημα του Μαγριπλή Δ. Γ.

- **θεατρικό έργο:** (εστίαση ως προς τη χρήση ευθέος/πλάγιου λόγου, το ρόλο που επιτελούν τα στοιχεία που εμπρικλείονται σε παρενθέσεις). Ανοίξτε τη σελίδα <http://www.scribd.com/doc/8942540/%CE%9F%CE%B9-%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%86%CE%AD%CF%82> και διαβάστε τις τρεις πρώτες σελίδες του θεατρικού έργου *Οι τρεις αδελφές (Α. Τσέχωφ)*
 - **διαδικτυακός διάλογος** -ο συγκεκριμένος διάλογος είναι αυτός που σας έχει ζητηθεί να μεταφερθεί στην ομάδα εργασίας σας από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης-: (περιβάλλον, γλωσσικές επιλογές, σημειωτικοί πόροι –κείμενο, εικόνα, βίντεο- και συλλειτουργία τους. Τι συνεισφέρει ο κάθε πόρος στη δημιουργία του μηνύματος; Με ποιο τρόπο η συνύπαρξη διαφορετικών σημειωτικών πόρων οδηγεί στη μεταβολή των χαρακτηριστικών του κειμενικού τύπου (διάλογος);
2. Στο τέλος της διερεύνησής σας μπορείτε να δημιουργήσετε έναν συγκριτικό πίνακα όπου θα καταγράφονται επιγραμματικά τα συμπεράσματά σας σχετικά με τους άξονες που σας έχουν δοθεί (π.χ. περιβάλλον, στίξη, πολυτροπικότητα κ.τ.λ).
 3. Να ξαναγράψετε σε ηλεκτρονική μορφή το απόσπασμα που σας δίνεται σε τρεις εκδοχές (*αφηγηματικός, θεατρικός και διαδικτυακός διάλογος*) φροντίζοντας η μορφή τους να είναι σύμφωνη με τα χαρακτηριστικά που ήδη μελετήσατε και να το αναρτήσετε στο wiki της τάξης:

....Δε μένει κανείς εδώ, κύριέ μου είπε ο γεροντάκος νυσταγμένα, παρά εγώ κι η οικογένειά μου. Ο πύργος δεν κατοικείται. Άσχημα νέα είπε ο κόμης κατσουφιασμένος ωστόσο μπορείτε να μου δώσετε ό,τι έχω τόσο πολύ ανάγκη απόψε κι αυτό είναι στέγη. Πολύ ευχαρίστως είπε ο ανθρωπάκος ντροπαλά αν η ευγένειά σας μπορεί να βολευτεί σ' ένα

κατάλυμα που θα ετοιμάσουμε πολύ βιαστικά και πρόχειρα. Ο γεράκος ξεμαντάλωσε τις μεγάλες πόρτες για να μπουν τ' αμάξια κι οι υπηρέτες μου. Βρεθήκαμε σε μια τεράστια αυλή με το κάστρο en face και με στάβλους και βοηθητικούς χώρους κι απ' τις δύο πλευρές. Οι γιοί του γεράκου μάλιστα δούλευαν σαν εργάτες. Υπάρχει πολύ κυνήγι στο δάσος; ρώτησα με ελαφρώς ειρωνικό υφάκι. Άφθονο κι απ' όλα τα είδη μου αποκρίθηκαν. Τότε λοιπόν υποθέτω η οικογένεια θα μένει εδώ την εποχή του κυνηγιού. Ποτέ αποκρίθηκαν. Κανείς από την οικογένεια δεν έμεινε ποτέ εδώ. Ναι; ρώτησα με ένα πλατύ χαμόγελο. Γιατί ενθουσιαστήκατε τόσο κύριε με ρώτησαν αμήχανα.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Δραστηριότητες του συγκεκριμένου σεναρίου θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη διοργάνωση και εκτέλεση μιας μαθητικής θεατρικής παράστασης.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η πίεση που προέκυψε το συγκεκριμένο, ιδιαίτερα, διδακτικό έτος σχετικά και με την Τράπεζα θεμάτων δεν επέτρεψε την εφαρμογή του συνόλου του σεναρίου (παραλείφθηκε η φάση της συνεδρίας με τη θεατρολόγο και η δραματοποίηση των διαλόγων που κατασκεύασαν οι ομάδες). Η εφαρμογή του συνολικού σεναρίου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ιδιαίτερα χρονοβόρα (15 διδακτικές ώρες). Εντούτοις, η ξεκάθαρη δομή του σεναρίου βοηθά τον εκπαιδευτικό να διαλέξει για εφαρμογή τις φάσεις που θα ταιριάζουν στους στόχους του, διδάσκοντας τη συγκεκριμένη ενότητα. Η εμπειρία από την εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου έδειξε ότι, προκειμένου να περιοριστεί η χρονική του διάρκεια, θα μπορούσε να παραλειφθεί η δεύτερη και τρίτη φάση (συνολική διάρκεια 3 ωρών) και να αντικατασταθεί από κατευθυνόμενη συζήτηση προκειμένου να αφιερωθεί χρόνος στις υπόλοιπες φάσεις.

Ταυτόχρονα, παρατηρήθηκε ότι το συγκεκριμένο σενάριο ως πιο διερευνητικό και όχι τόσο αυστηρά καθοδηγητικό, στο θέμα ιδιαίτερα της θεωρίας, είχε σαν αποτέλεσμα ορισμένοι μαθητές να αισθάνονται μια σχετική «ανασφάλεια» για το τι ακριβώς ζητείται να κάνουν αλλά, όταν τελικά κατάλαβαν, απέκτησε μεγαλύτερο ενδιαφέρον γι' αυτούς. Σημαντικό είναι, επίσης, το γεγονός ότι η θεωρία στην ουσία παράχθηκε μέσα από τη διδακτική πράξη και δε δόθηκε έτοιμη στα παιδιά, ενώ άφηγε μεγάλα περιθώρια αυτενέργειας και πρωτοβουλιών κάτι που λειτούργησε ευνοϊκά για τη δημιουργικότητά τους. Παρατηρήθηκε, επιπλέον, ότι οι οδηγίες πρέπει να είναι σαφείς και να αναφέρονται και προφορικά στην κάθε ομάδα (δε φθάνει μόνο το φύλλο εργασίας) προκειμένου να μη ξεφεύγουν από τους στόχους του τελικού παραδοτέου.

Εν τέλει, το μεγάλο πλεονέκτημα του συγκεκριμένου σεναρίου είναι ότι έχει εντάξει την παρουσίαση της δουλειάς των μαθητών και τη συζήτηση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια και προάγει την ενεργητική μάθηση σε όλα τα στάδια μαζί με την αξιοποίηση της μεταγνώσης. Οι μαθητές αντιμετωπίζουν κριτικά τη γλωσσική πραγματικότητα και αντιλαμβάνονται τη χρησιμότητα των Τ.Π.Ε (περιβάλλοντα επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης, ιστολόγιο) στην καθημερινή σχολική τους πρακτική σε συνδυασμό με τις συνεργατικές πρακτικές που αναφέρονται από τα νέα μέσα πρακτικής γραμματισμού. Μαθαίνουν να παρουσιάζουν αφαιρετικά τη δουλειά τους ενώπιον ακροατηρίου και να αποκτούν αυτοπεποίθηση και αυτογνωσία.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β., Λ. Κουντουρά & Κ. Προκοπίου. 2011. *Θέατρο και Λογοτεχνία: κείμενο και παράσταση*. Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄ Λυκείου, Αθήνα.
<http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A111/%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CF>

[%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/senario_theatro_apostolidou_koundoura_prokopiou.pdf](#)

(23/08/2013)

Huffaker, D. (2005). The educated blogger: Using weblogs to promote literacy in the classroom. *AACE Journal*, 13(2), 1-98.

Κουτσογιάννης, Δ. 1998. *Περιθώρια δημιουργικής αξιοποίησης των ηλεκτρονικών υπολογιστών στη διδασκαλία του γραπτού λόγου: έρευνα σε μαθητές Α΄ Γυμνασίου*. Διδακτορική διατριβή, Τομέας Γλωσσολογίας, Τμήματος Φιλολογίας. Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Διδακτική αξιοποίηση των ηλεκτρονικών λεξικών και των σωμάτων κειμένων*. Θεσσαλονίκη: Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα, http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html

(23/08/2013)

Κουτσογιάννης, Δ. 2010. Θεωρητικό πλαίσιο της γλωσσικής διδασκαλίας και αξιοποίηση των ΤΠΕ, *Στο Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης*, τεύχος 3: κλάδος ΠΕ02, Β΄ έκδοση (σελ.76). Πάτρα: ΕΑΙΤΥ.

Κουτσογιάννης, Δ. 2012. *Περιγραφή και μικρή αγγελία: Η μικρή αγγελία ως κειμενικό είδος και η περιγραφή ως μέρος της μικρής αγγελίας*. Διδακτικό σενάριο για τη Νεοελληνική Γλώσσα (Α΄ Λυκείου) στο πλαίσιο της Πράξης «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

Μαργιπλής, Δ. Γ. 2011. *Γυάλινες Μπίλιες*. Αθήνα. <http://bonsaistoriesflashfiction.wordpress.com/> (24.04.2014)

Ν. Π. Σ. (2011) [Νέο] Πρόγραμμα Σπουδών Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α΄ Λυκείου, Εφημερίς της Κυβερνήσεως (Τεύχος Δεύτερο), αρ. φύλλου 1562 (27 Ιουνίου 2011) 2011, 21059

http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A110/%CE%94%CE%95%CE%A0%CE%A0%CE%A3-%CE%91%CE%A0%CE%A3/programma_spoudon_ne_glossa_new.pdf

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών. 2011, *Πρόγραμμα Σπουδών Νέας Ελληνική Γλώσσας Α΄ Λυκείου*. <http://digitalschool.minedu.gov.gr/info/newps.php#a> [30/11/2012]

Τσέχωφ, Α. 1901. *Οι τρεις αδελφές*.

<http://www.scribd.com/doc/8942540/%CE%9F%CE%B9-%CF%84%CF%81%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B1%CE%B4%CE%B5%CE%BB%CF%86%CE%AD%CF%82>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Η παρακάτω τετραβάθμια κλίμακα αξιολόγησης δομήθηκε με βάση και τις δικές σας αξιολογικές προτιμήσεις για την αποτίμηση των παρουσιάσεων και των διαλόγων που κατασκευάστηκαν από την κάθε ομάδα. Μετά από την παρουσίαση της κάθε ομάδας να σημειώσετε το αντίστοιχο πεδίο που πιστεύετε πως αντιπροσωπεύει την αξιολόγησή σας.

Στις ερωτήσεις 1-4 σημειώστε ΕΝΑ ✓ στην καταλληλότερη για σας απάντηση σε κάθε στήλη (1=Πλήρης, 2=Ικανοποιητική, 3=Μέτρια, 4=Ελλιπής)

ΟΜΑΔΑ 7 ΔΙΑΛΟΓΟΣ

1. Άρτια παρουσίαση και υποστήριξη της εργασίας, εύληπτη

1	2	3	4

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

πληροφορία.

2. Πλήρης και σαφής αποκωδικοποίηση των χαρακτηριστικών του διαλόγου (λογοτεχνικού και διαδικτυακού)
3. Πρωτοτυπία και επιτυχής συνδυασμός εικόνας και διαλόγου.
4. Κατάλληλη οργάνωση και ένταξη των εξωγλωσσικών και παραγλωσσικών στοιχείων στο διάλογο που δημιούργησε η ομάδα.
